

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de internetconsultatie van de Wet Met één stem meer keus. In het voorstel wordt een voorkeurdrempel van 2% van de kiesdeler opgevoerd. De 2% is mede gebaseerd op onderzoek van de Universiteit Leiden. De gevolgen voor de samenstelling de Tweede Kamer van het voorstel zijn moeilijk in te schatten.

Op 22 november 2023 hebben er verkiezingen plaatsgevonden voor de Tweede Kamer. Een interessante vraag is wie van degenen die op 22 november gekozen zijn niet in de Kamer zouden zijn gekomen en wie er in hun plaats zouden zijn gekomen als het nu voorliggende voorstel al bij de laatste verkiezingen wet zou zijn geweest.

Eén en ander blijkt uit onderstaande tabel. Bij de berekeningen is als uitgangspunt genomen dat bij iedere partij 50% van de uitgebrachte stemmen lijststemmen zijn. Voor de berekeningen zijn deze stemmen in mindering gebracht op de stemmen uitgebracht op de lijsttrekker. Per kandidaat zijn vermeld: naam, plaats op de lijst, aantal op kandidaat uitgebrachte stemmen en * (gekozen november 2023).

Partij	Zetels	Bij 50% lijststemmen zouden niet in de Kamer gekozen zijn:	Bij 50% lijststemmen zouden wel in de Kamer gekozen zijn:	mutatie in procenten
VVD	24	Judith Tielen nr 15* 2214 Hester Veltman-Kamp nr 16* 1974 Ingrid Michon-Derkzen nr 19* 1156 Claire Martens-America nr 20* 1548 Peter de Groot nr 22* 1515 Arend Kisteman nr 23* 1561	Jacqueline van den Hil nr 25 3545 Peter Valstar nr 26 3611 Rosemarijn Dral nr 29 2990 Dieke van Groningen nr 40 3926 Nupur Kohli nr 53 2368 Maarten van der Weijden nr 80 3657	25%
BBB	7	Henk Vermeer nr 4* 2526 Cor Pierik nr 6* 2181 Claudia van Zanten nr 7* 1760	Mariska Rijkers-Oosterkamp nr 10 2656 Marieke Wijen-Nass nr 11 2744 Herma Hemmen nr 17 3019	43%
NSC	20	Folkert Idsinga nr 13* 504 Tjebbe van Oostenbruggen nr 15* 525 Olger van Dijk nr 19* 838	Annemarie Heite nr 22 6457 Ilse Saris nr 23 6082 Natascha Wingelaar nr 24 4923	15%
CDA	5	Derk Boswijk nr 3* 3217 Harmen Krul nr 5* 2618	Marlou Absil nr 8 3857 Jouke Spoelstra nr 11 4768	40%
CU	3	Pieter Grinwis nr 2* 4449	Stieneke van der Graaf nr 9 10498	33%
PvdD	3	Christine Teunissen nr 3* 7722	Anna Krijger nr 8 9142	33%
SGP	3	André Flach nr 3* 3030	Nathanaël Middelkoop nr 4 5491	33%
FvD	2	Jansen nr 2* 3456	van Houwelingen nr 4 5608	50%
D 66	9	Joost Sneller nr 5* 2093 Mpanzu Bamenga nr 9* 4264	Marijke Synhaeve nr 11 11066 Lisa van Ginneken nr 12 11122	22%
GROENLINKS PVDA	25	Mohamed Mohandis nr 14* 3348 Geert Gabriëls nr 15* 8034 Joris Thijssen nr 16* 1871 Mikal Tseggai nr 20* 7035 Raoul White nr 21* 3192 Jimme Nordkamp nr 24* 3051	Marleen Haage nr 26 16764 Inge Oosting nr 30 8587 April Ranshuijsen nr 33 9126 Eylem Köseoglu nr 34 8525 Eva de Bruijn nr 43 8487 Marjolein Moorman nr 50 8085	24%
PVV	37			0%
SP	5	Bart van Kent nr 3* 1580 Jimmy Dijk nr 4* 2633 Michiel van Nispen nr 5* 1677	Sarah Dobbe nr 6 4629 Nicole Temmink nr 7 2865 Renske Leijten nr 50 6960	60%
DENK	3			0%
Volt	2			0%
JA21	2			0%
Totaal	150			19,33%

29 andere dan de nu gekozen Kamerleden zouden op het pluche hebben kunnen plaatsnemen. Sommige prominente kamerleden als Ingrid Michon-Derkzen, Folkert Idsinga, Derk Boswijk, Pieter Grinwis, Joost Sneller en Jimmy Dijk, nu zelfs fractievoorzitter, zouden het niet gered hebben.

In de volgende tabel is weergegeven hoeveel anderen in de Kamer zouden zijn gekomen bij een kiesdrempel van 1%, 2% en 5% van de kiesdeler en zonder kiesdrempel. Gelet op de geringe verschillen in aantallen is te overwegen om af te zien van het introduceren van een kiesdrempel.

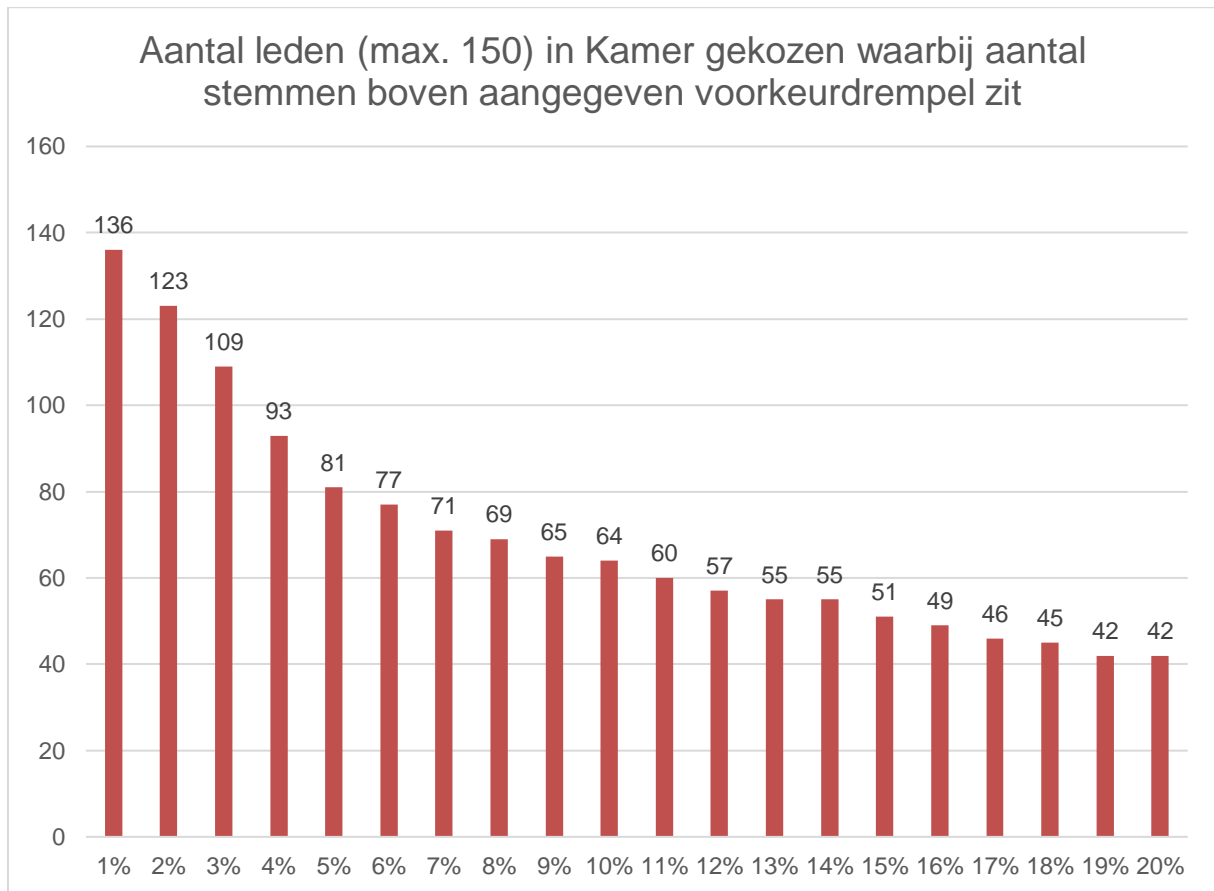
50% lijststemmen		Aantal anderen in Kamer			
		geen	1%	2%	5%
Benodigde stemmen			695	1.390	3.474
Partij	Zetels				
VVD	24	6	6	6	4
BBB	7	3	3	3	0
NSC	20	4	4	3	3
CDA	5	2	2	2	2
CU	3	1	1	1	1
PvdD	3	1	1	1	1
SGP	3	1	1	1	1
FvD	2	1	1	1	1
D 66	9	2	2	2	2
GROENLINKS PVDA	25	6	6	6	6
PVV	37	4	3	0	0
SP	5	3	3	3	2
DENK	3	0	0	0	0
Volt	2	0	0	0	0
JA21	2	0	0	0	0
Totaal	150	34	33	29*	23

* Zie voor specificatie eerste tabel

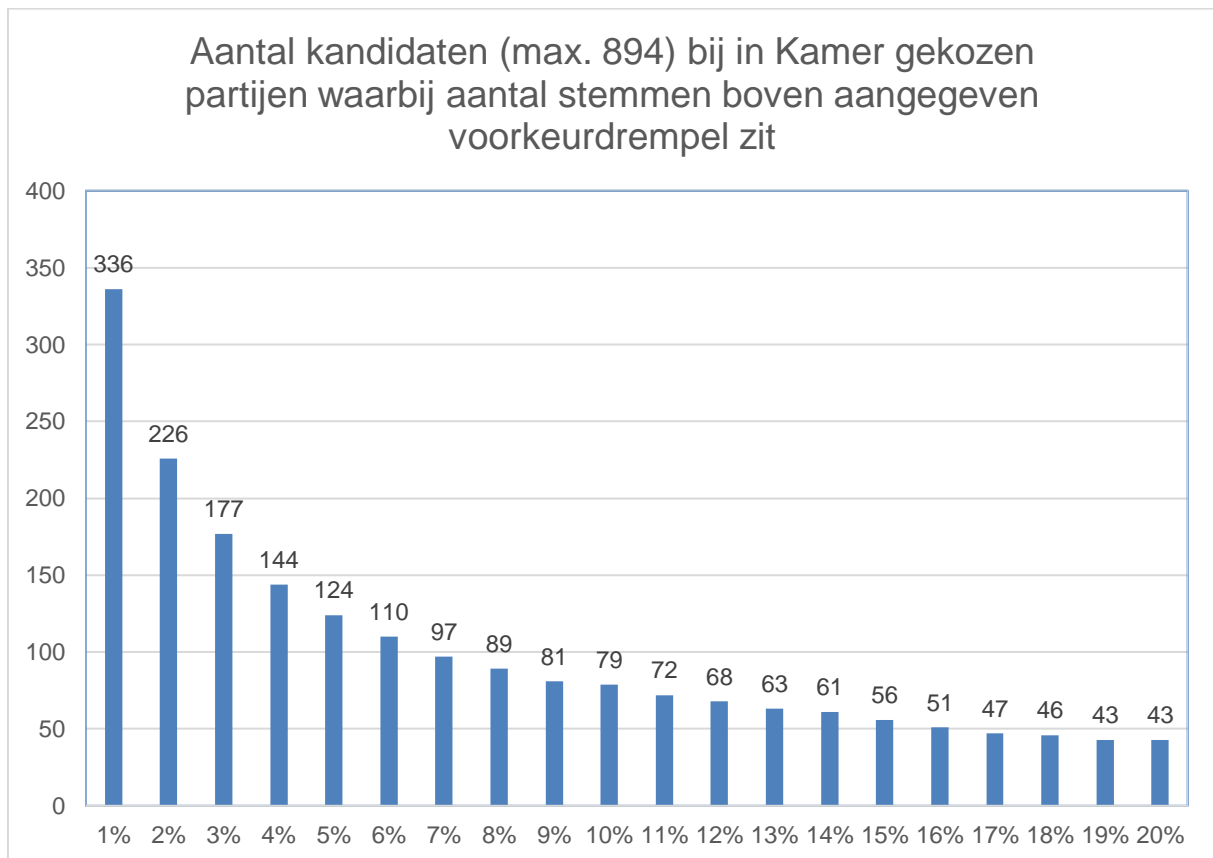
In de volgende tabel is te zien dat het percentage lijststemmen, berekend voor 25%, 50% en 75%, slechts een beperkte invloed heeft op de samenstelling van de Tweede Kamer.

Voorkeurdrempel 2% kiesdeler		Aantal anderen in Kamer bij lijststemmen		
		25%	50%	75%
Lijststemmen	Zetels			
VVD	24	6	6	5
BBB	7	3	3	2
NSC	20	3	3	3
CDA	5	2	2	1
CU	3	1	1	0
PvdD	3	1	1	1
SGP	3	1	1	1
FvD	2	1	1	0
D 66	9	2	2	2
GROENLINKS PVDA	25	6	6	3
PVV	37	0	0	0
SP	5	3	3	2
DENK	3	0	0	0
Volt	2	0	0	0
JA21	2	0	0	0
Totaal	150	29	29*	20
* Zie voor specificatie eerste tabel				

In onderstaande tabel is nog aangegeven voor verschillende percentages voorkeurdrempel hoeveel van de in 2023 gekozen 150 leden meer stemmen dan de voorkeurdrempel hebben behaald.

In onderstaande tabel is nog aangegeven voor verschillende percentages voorkeurdrempel het aantal kandidaten (max. 894) bij in Kamer gekozen partijen waarbij aantal stemmen boven aangegeven voorkeurdrempel zit

Wat mij betreft is het (nog) te vroeg om conclusies te trekken. Samenstellers van kieslijsten zullen mogelijk niet blij zijn te zien dat hooggeplaatste kandidaten buiten de boot kunnen vallen. En moet je als Kamerlid vóór stemmen als je weet dat je bij volgende verkiezingen als gevolg van die stem mogelijk niet herkozen zal worden?

Mijn inschatting is dat uiteindelijk gekozen zal worden voor een voorkeurdrempel van 5%. De participatie van de burgers wordt hiermee verbeterd en onverwachte uitkomsten voor partijbesturen en kandidaten worden enigszins gemitigeerd.

JK